ŽIŤ VEĽKÝ ŽIVOT

„... Iba im kvitnú lesy a lúky, plynú vody, voňajú trávy, svieti slnko, iskria hviezdy, bijú srdcia, horí radosť, pení sa sila a perlí sa celá zem a celé nebo ako jediný kryštáľový kalich, práve naplnený, čerstvým vínom. Im vzniká denne celý svet znovu, vidia veci, ako ich nevidel nikto pred nimi, nové, mladé, čerstvé, včera zrodené, práve vystupujúce z kúpeľa krásy a slávy. Vidia každý deň veci rovnako úžasné a svätá, akoby práve vyšlo prvé slnko po stvorení sveta... Večný osloboditeľ sveta a života je takýto zrak." (F. X. Šalda)

— Večný osloboditeľ sveta a života je takýto zrak, — chce sa povedať aj obyčajnému smrteľníkovi, keď sa zahľadel na obrazy, ktoré maľovala Dagmar Romaňáková-Kopecká a predstavila sa vyše sedemdesiatimi maľbami na skle vo výstavnej sieni Matice slovenskej v Bratislave na Gorkého ulici. Výstavu usporiadala narýchlo, bez pozvánok, chce lasa takto pozrieť sama na seba, keď predtým váhala.

Neviem, či tušila, nakoľko poteší oči návštevníkov a že výstavu pre veľký záujem predĺžia. Myslím, že to bola jedna z prvých výstav tohto roku, ktorá vzbudila živý záujem širokej verejnosti.

Jej obrazy pútali i očarúvali jemným ladením farieb, teplými a studenými lazúrami a predovšetkým svetlom, tým zvláštnym zlatnúcim svetlom, ba až vnútornou svätožiarou, ako na plátnach zriedkavo vidieť. Zvláštna je intimita v kráse jej krehkých ženských tvárí. Tvári žien v životnej rovnováhe. Pocit pokoja a harmónie nachádzame i v jej zátišiach, kvetoch osviežených spomenutým jasom i hĺbkou.

Treba vedieť, že postup nanášania farieb na sklo je obrátený, konečná čiara štetcom na plátne je na skle počiatočnou. Nič nového pod slnkom: takto maľovali kedysi ľudoví umelci, jednoducho, farebne sýto, akademická maliarka Dagmar Romaňáková dala tejto technike ďalší rozmer, kultivovanosťou kresby nové technické možnosti a maliarske vyjadrenie. V jej dielach je všetko živé, posvätené citom, opravdivosťou.

1

2

3

Použitie zlata a striebra — to je výtvarná kvalita s obdivuhodným výsledkom; jej madonovsky ladené portréty hovoria o kráse, radosti.

Umelecké sklony nezdedila pani Dagmar po nikom v rodine. To skôr sa doma divili: „Prečo práve maliarstvo?" To by nevedela vysvetliť, ale či práve všetko veľké v umení rovnako ako v živote človeka sa dá vysvetliť?

Inšpiračné zdroje? Vzťah k všetkému, čo rastie, kvitne, lieta, existuje, žije. Svet sa jej zjavuje plný kvetov v zeleni polí, kvitnúcich stromov povedľa ciest, poletujúcich motýľov, bzukotom včiel, vôňou medu, lastovičiek prepichujúcich nebo. Je plachá, v prírode, kam odchádza zavčas na jar a vracia sa na jeseň, uchyľuje sa do skryta, hľadá zázemie medzi konármi stromov a kríkov, tam možno uvažuje, ako to vyjadriť. To naplnenie plynúce z vône slnka, kvetov, medu, tej krásy večne víťaziacej a víťaznej. Chce vydať zo seba to najlepšie, najsilnejšie, pretože iba na tom záleží — vytvoriť svoj svet k obrazu svojmu. Robí to neraz s obavou, že sa jej to nepodarí, že nakoniec nedôjde k cieľu, lebo v jej predstave je svet príliš krásny, možno až vznešený. A umenie musí byť umením. Musí byť vzácne, nečakané, musí byť plačom i smiechom. Musí mať teplotu človeka a musí mať jasný tvar, aby bolo človekom alebo hviezdou či stromom, bralom, kvetinou...

Za svojím cieľom ide navzdory prekážkam. Nie je ich málo. Miestnôstku, v ktorej pracuje, nemožno nazvať ateliérom, okienko oknom, ale ani tak jej nemožno zabrániť, aby nevkladala na sklo to, čo si v očiach priniesla.

Čo k tomu dodať?

V rozhovore s maliarskou dvojicou Romaňákovcov ma upútala veta: „Veľký život sa dá žiť vždy; hlavné, čo máš v sebe." To nepovedala pani Dagmar, ale jej manžel, ale ako keby to povedala sama. Lebo oddeliť túto dvojicu od seba — hoci každý z nich maľuje po svojom a ich povahy sa možno diametrálne rozchádzajú — je nemysliteľné. A to je niečo také imponujúce, že som to nemohla obísť ani v tomto malom oboznámení sa s jej prekrásnymi dielami.

ELENA KYTKOVÁ

Foto **IVAN CÍCH**

4

1. Akademická maliarka Dagmar Romaňáková (Kopecká)
2. Dievča v šatke
3. Kytica
4. Zlatovlasá

SLOVENKA 8.6.1970
ROČNÍK XXIII